

Taigua

5 anys d'aigua municipal
a Terrassa

L'aigua municipal de Terrassa: l'aigua de tothom i per a tothom.

Taigua

5 anys d'aigua municipal
a Terrassa

Ajuntament de Terrassa

TAIGUA. 5 anys d'aigua municipal a Terrassa

Edita: Ajuntament de Terrassa — TAIGUA (Terrassa Cicle de l'Aigua EPEL) 2024

Textos: Baku Creativitat i Comunicació

Revisió i correcció: Oriol Molas Grau

Disseny i maquetació: Baku Creativitat i Comunicació

Fotografia: Ramon Marquès, BadiaCasanova i fonts pròpies de TAIGUA

Impressió: Gràfiques Ortells

Primera edició: Març 2024
Dipòsit legal: B 5544-2024

Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització dels titulars del copyright, sota les sancions establertes per les lleis, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, incloent-hi la reprografia i el tractament informàtic.

Aigua municipal de Terrassa: els primers 5 anys del futur

L'any 2016, quan des de l'Ajuntament vam començar el procés per municipalitzar al 100% el servei d'aigua pública a Terrassa, l'últim que podríem imaginar era l'escenari de sequera greu que patim a Catalunya aquest 2024, ara que es compleixen els primers cinc anys de la municipalització i de la creació de l'empresa municipal TAIGUA.

Ha estat un procés molt difícil, que de mica en mica hem aconseguit estabilitzar i orientar cap al futur. Hem hagut d'afrontar una llarga i dura batalla judicial, que hem tancat amb èxit, però al capdavant hem assolit l'objectiu: que el servei de l'aigua sigui totalment públic i, per tant, de tots els terrassencs i de totes les terrassenques. I que les decisions es prenguin a Terrassa i no a la llunyana seu d'una multinacional.

La sequera ens recorda una gran veritat: que és fonamental que els grans recursos públics, com l'aigua, no siguin un negoci, sinó un dret humà. Que no estiguin en mans d'empreses, borses i interessos financers, sinó al servei de les persones i de la seva qualitat de vida. I que tinguin un preu just i responguin a una visió social de benestar i qualitat de vida per a tothom. Si ho comparem amb la situació d'altres recursos essencials com els combustibles, les energies o les telecomunicacions, o també els aliments o l'habitatge, entendrem fàcilment per què ens van posar tan difícil la nostra lluita per la municipalització de l'aigua: l'aigua pública és progrés per a tothom i no és negoci per a una minoria.

Aquesta és la clau que explica el que significa TAIGUA a Catalunya i al món, després dels primers cinc anys de trajectòria i de servei públic. Terrassa és una ciutat pionera, una ciutat de referència, que obre camí.

És un gran èxit col·lectiu, compartit per moltíssimes persones i entitats, i també per tot l'equip professional que des de TAIGUA treballa amb eficàcia al servei de la ciutat, de les persones.

A Terrassa hem defensat i preservat la sobirania de l'aigua i això serà més evident en el futur, a mesura que prenguem consciència de la importància estratègica de l'aigua i d'un conjunt de serveis i recursos bàsics, estretament relacionats amb els drets humans i els ODS, que són fonamentals per a la vida humana i per al progrés de la societat.

Des de TAIGUA, des de l'Ajuntament, tenim claríssim que estem al servei de les persones i ho expressem a través de l'aigua. Estem al servei de la ciutat i ho expressem a través de totes les polítiques i actuacions municipals, amb màxima transparència, amb honestetat absoluta, amb compromís de qualitat, de defensa dels drets humans i de lluita contra els efectes del canvi climàtic i també contra els interessos abusius dels mercats, que no tenen res a veure amb la llibertat d'empresa ni amb la competència econòmica.

Els primers cinc anys de TAIGUA són la millor demostració: aquest és el camí del futur. I ho serà per molts anys.

Jordi Ballart i Pastor
Alcalde de Terrassa

Safareig públic al carrer del Puig Novell.

Història de l'aigua a Terrassa

L'aigua és i ha estat un element fonamental per al desenvolupament de les ciutats i el progrés humà. L'estudi de l'aigua contribueix a la comprensió de la història econòmica, política, social i mediambiental, la història de la ciència, la medicina i la tecnologia. En el cas de Terrassa, no és agosarat afirmar que l'aigua ha estat el motor de la història i que la ciutat –tal com nosaltres la coneixem– és avui possible gràcies als esforços d'aquelles persones que van materialitzar el seu abastiment, gestió i distribució en moments clau. Gràcies a ells avui podem donar per fet que les nostres llars, comerços i indústria disposen d'un subministrament constant d'aigua corrent neta i segura.

Fites històriques. Segles XV – XIX

1441

Pacte per un servei públic d'abastiment d'aigua a Terrassa.

D'aquest any data el pacte entre mossèn Antoni Guillem de Montanyans ("Cavaller") i la Universitat –és a dir, l'Ajuntament–, on es recull un servei públic d'abastiment d'aigua a Terrassa, així com diverses qüestions i pactes que ens il·lustren l'activitat de la ciutat a l'edat mitjana.

1842

Neix la Mina Pública d'Aigües de la Vila de Terrassa.

El 17 de març de 1842 neix Mina Pública d'Aigües de la Vila de Terrassa, una societat privada amb vocació de servei a la ciutat –d'aquí l'apel·latiu de "Pública"–, que es constitueix estatutàriament amb l'objectiu de dotar d'aigües potables la població i propiciar el desenvolupament de la indústria.

1828

Concessió per construir la primera mina d'aigües.

Ferran VII atorga a l'Ajuntament de Terrassa la primera concessió d'aigües. La concessió, que permet buscar aigües subterrànies, dona origen a la construcció de la primera mina, que acabarà derivant anys més tard en la creació de la societat Mina Pública d'Aigües de la Vila de Terrassa.

Primeres accions de la societat.

1846 - 1920

Construcció de les torres d'aigua.

Entre aquests anys es construeixen trenta torres d'aigua o repartidors, la majoria de les quals entre vivendes, per abastir amb aigua corrent els habitatges d'una ciutat que creix de forma exponencial.

Torre d'aigua de la Clínica del Remei.

Pantà de la Xuriguera. 1902.

1879

Publicació de la primera Llei d'aigües.

Després dels estralls causats pel còlera el 1821 i d'epidèmies recurrents de tifus, el 13 de juny de 1879 es publica la primera Llei d'aigües, posant de manifest la preocupació per la qualitat higiènica de l'aigua. Aquesta llei estarà vigent fins a la promulgació de la nova llei el 2 d'agost de 1985.

1898

Comencen les obres del pantà de la Xuriguera.

El 31 d'octubre de 1898 comencen les obres de construcció del pantà de la Xuriguera, amb una capacitat d'1.200.000 m³ d'aigua, que finalitzen el 1902. El mur de contenció del pantà tenia 120 metres de longitud i 42 d'altura. Fins aleshores, l'aigua de Terrassa provenia únicament de mines i pous.

Segles XX – XXI

1936

Col·lectivització de la Mina Pública.

L'any en què esclata la Guerra Civil Espanyola, Mina Pública passa per un procés de col·lectivització empresarial, que es materialitza amb el decret del govern autònom de la Generalitat del 24 d'octubre de 1936. El decret obliga totes les empreses de més de cent treballadors a ser controlades pel Comitè Obrer del seu respectiu sector industrial.

1962

La tràgica riuada.

Les riuades de 1962 marquen el fet més tràgic de la història de Terrassa. Després d'un llarg període d'escassetat de pluges, el 25 de setembre de 1962, un gran temporal provoca una allau d'aigua que ocasiona més de 300 víctimes mortals, més de 300 persones ferides, més de 500 edificis enderrocats totalment o parcialment i més de 1.000 persones es queden sense llar. La riuada representa un abans i un després en la memòria col·lectiva de la ciutat.

1943

Arriba l'aigua del riu Llobregat a Terrassa.

Arribada de l'aigua del Llobregat. 1943.

L'enorme projecte per portar l'aigua del riu Llobregat a Terrassa, encapçalat per Joan Marqués Casals i Josep Badrinas Sala desde l'Institut Industrial i amb la implicació de l'Ajuntament, es materialitza el 3 de juliol de 1943. Aquest fet té una enorme rellevància i posa fi als problemes d'abastiment d'aigua que amenaçaven el desenvolupament industrial de la ciutat. Mig any més tard, a finals de febrer de 1944, un temporal de pluges enderroca el pantà de la Xuriguera, que havia representat quasi tota la capacitat de la qual disposava Terrassa per abastir-se abans de l'arribada de l'aigua del Llobregat.

Cotxes amuntegats al carrer Vinyals. 1962.

1980

Connexió amb la serra de Galliners.

Si fins aleshores l'aigua de Terrassa arribava únicament pel vessant nord de la ciutat provinent del riu Llobregat, l'any 1980 la connexió amb la canonada de la serra de Galliners permet fer arribar aigua del Ter pel vessant sud.

1973

Construcció de la planta d'Abrera.

Entre els anys 1973 i 1976 es construeix l'ETAP, l'Estació de Tractament d'Aigües Potables d'Abrera. Aquesta nova infraestructura permet captar aigua directament de la superfície del riu Llobregat. El mateix any en què es finalitzen les obres de l'ETAP s'inaugura el pantà de la Baells.

2018

La nova gestió de l'aigua.

El Ple municipal aprova la gestió directa del servei i es constitueix una nova EPEL (entitat pública empresarial local) amb el nom de TAIGUA, gràcies a un gran consens polític i social impulsat des de l'Ajuntament de Terrassa, en el que va destacar el paper desenvolupat per la Taula de l'Aigua i l'Observatori de l'Aigua (OAT).

La nova gestió de l'aigua a Terrassa

La municipalització ha estat possible gràcies a un gran consens polític i social impulsat des de l'Ajuntament de Terrassa, en el que va destacar el paper desenvolupat per la Taula de l'Aigua i l'Observatori de l'Aigua (OAT), que actualment forma part del Consell d'Administració de TAIGUA.

L'any 2016 una comissió de treball, formada per representants dels grups municipals de l'Ajuntament, personal tècnic i membres de l'OAT, va estudiar alternatives de gestió de l'aigua a la ciutat. Arran d'aquests estudis, la comissió presentà una memòria on determinava que la gestió pública directa és un model més eficient que la concessió del servei a una empresa privada. Tenint en compte aquesta conclusió, el Ple municipal del 22 de març de 2018 va aprovar definitivament la forma de

gestió directa del servei mitjançant una nova EPEL (entitat pública empresarial local) amb els vots a favor de 20 de 27 regidors i regidores de l'Ajuntament de Terrassa.

Aquesta nova EPEL anomenada TAIGUA va iniciar la seva activitat empresarial com a operador de subministrament d'aigua a Terrassa el 10 de desembre de 2018, dos anys més tard de l'extinció del contracte amb Mina Pública d'Aigües de Terrassa.

En els darrers anys, Taigua ha afrontat reptes molt importants. D'una banda, la virulència del temporal Glòria, que a més de descarregar 175 litres d'aigua a Terrassa en només tres dies va provocar també la crescuda del riu Llobregat, deixant abundants desperfectes al seu pas. I de l'altra, el 30 de gener de 2020 l'Organització Mun-

dial de la Salut (OMS) declarava una emergència de salut pública d'importància internacional amb l'arribada de la pandèmia de la COVID-19. Sota l'estat d'alarma, TAIGUA s'organitzà en dos equips amb salconduit per circular per la via pública i torns de treball diferenciats per minimitzar el risc de contagi. Les mesures adoptades permetrien que la producció d'aigua a la planta d'Abrera, l'atenció dels serveis i les intervencions d'avaries no s'interrompessin en cap moment.

Durant la recuperació econòmica posterior a la pandèmia de la COVID-19, l'entitat afrontaria l'augment sense precedents a Europa dels preus de l'energia i en particular del mercat elèctric (una part important de les despeses de TAIGUA), que van arribar a multiplicar-se

per 4-5 l'estiu de 2022 en comparació amb el període anterior a 2021.

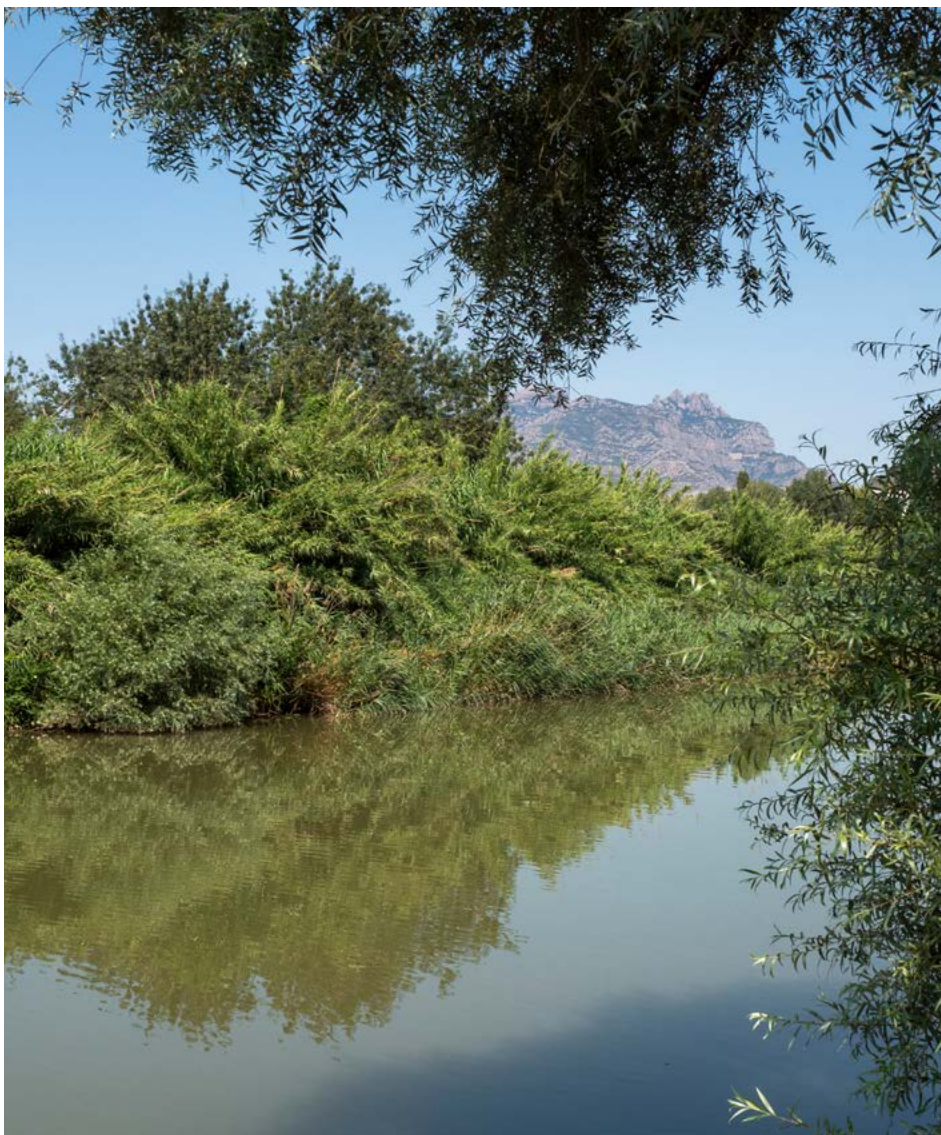
A totes aquestes adversitats s'hi suma la constatació que estem vivint anys extraordinàriament secs, amb els registres pluviomètrics més baixos de la història enregistrats a Terrassa. Entre el 2021 i el 2023, la mitjana anual de precipitacions a la ciutat ha estat de 419,2 l/m² (un 27% inferior a la mitjana històrica de les darreres dècades).

Doll decorat amb la cara de Medusa a la font de la Creu Gran.

El dret humà a l'aigua

L'aigua és un bé limitat –només el 0,1% de l'aigua que hi ha al món és dolça i accessible en llacs i rius– i fonamental per al desenvolupament socioeconòmic, l'energia, la producció d'aliments, els ecosistemes i la supervivència dels éssers humans.

Riu Llobregat al seu pas per la captació d'aigua d'Abrera.

La consideració de l'accés a l'aigua com un dret neix el 1977 d'una iniciativa plantejada a la United Nations Water Conference, expressada com el dret de l'ésser humà a disposar d'aigua potable en quantitats ajustades a les seves necessitats bàsiques. En els seus primers passos, el moviment perseguia la planificació i gestió dels recursos hídrics als països en desenvolupament, a fi de garantir l'abastiment d'aigua a les poblacions que patien les sequeres.

En un segon moment els moviments socials dels països europeus ho van plantejar com el deure de l'estat d'assegurar l'abastiment d'aigua i el clavegueram a tot el territori.

Aquesta dimensió es va evidenciar entre nosaltres quan, en el si de la Unió Europea, Espanya va poder disposar de fons comunitaris per impulsar aquestes polítiques i generalitzar el servei a les zones urbanes.

D'aquesta realitat, i de la crisi econòmica del 2008 que va deixar amplis sectors socials en situacions de precarietat, va partir un moviment que persegueix el reconeixement legal d'aquest dret en tant que dret social.

El juliol de 2010, l'Assemblea General de les Nacions Unides va aprovar la Resolució 64/292 que reconeixia explícitament el dret individual de tots els éssers humans a tenir accés a una quantitat d'aigua suficient per a l'ús domèstic i personal –entre 50 i 100 litres d'aigua per persona i dia– i econòmicament assequible. A Terrassa, val a dir que aquests valors estan garantits i que el cost de l'aigua representa entorn de l'1% de la renda familiar disponible, segons dades de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya).

Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) recullen un objectiu específic sobre l'aigua –el número 6: “Aigua neta i sanejament”–, que demana l'accés universal i equitatiu a l'aigua potable i la seva gestió sostenible.

Tanmateix, cal posar èmfasi a reconèixer que, tal com es plantegen els ODS i el contingut del dret humà a l'aigua, es tracta d'un dret majoritàriament satisfet a les societats desenvolupades i en la majoria de les capes de població dels països de renda mitjana.

Fins al moment, les aproximacions al reconeixement d'aquest dret han estat diverses. A Catalunya molts ajuntaments van implantar tarifes socials, altres van habilitar partides de serveis socials per atendre les situacions identificades pels assistents socials municipals, i algunes empreses van habilitar recursos de fundacions relacionades.

Complementàriament, el text de la Llei recull el dret a l'aigua expressat a les observacions del Comitè de Drets Econòmics, Socials i Culturals de les Nacions Unides al PIDESC3, on el dret a l'habitatge inclou l'accés perma-

nent a recursos naturals i comuns, a aigua potable i a energia per a la cuina, la calefacció i la llum. El dret a l'aigua i al sanejament són reconeguts per l'Observació general número 15. Per aquest motiu, l'article 6.1 de la llei, mesures per evitar la pobresa energètica, estableix que “[...] les administracions públiques han de garantir el dret d'accés als subministraments bàsics d'aigua potable, de gas i d'electricitat a les persones i unitats familiars en situació de risc d'exclusió residencial”. I en conseqüència, en el punt 3 del mateix article es diu que “[...] les administracions públiques han d'establir els acords o convenis necessaris amb les companyies de subministrament d'aigua potable, de gas i d'electricitat per garantir que concedeixin ajuts a fons perdut a les persones i unitats familiars en situació de risc d'exclusió residencial o els apliquin descomptes molt notables en el cost dels consums mínims”.

Òbviament, les Nacions Unides parteixen de la base que aquests són serveis privats, cosa certa en bastants països, en especial del tercer món. Tanmateix, a Terrassa l'aigua és un servei públic de titularitat municipal i, per tant, no calen acords amb el sector privat sinó tan sols establir des de l'administració que aquestes són les regles del joc.

La crisi de la COVID-19 ha reforçat el reconeixement del dret a l'aigua encara que de forma transitòria, a la legislació de l'Estat. Així ho expressa el Reial decret llei 8/2020, de 17 de març, mesures urgents extraordinàries per fer front a l'impacte econòmic i social de la COVID-19, en l'article 4:

***“Garantia de subministrament d'aigua i energia a persones en estat de vulnerabilitat.*”**

Durant el mes següent a l'entrada en vigor d'aquest Reial decret llei, els subministradors d'energia elèctrica, gas natural i aigua no poden suspendre el subministrament als consumidors en els quals concorre la condició de consumidor vulnerable, vulnerable sever o en risc d'exclusió social que defineixen els articles 3 i 4 del Reial decret 897/2017, de 6 d'octubre, pel qual es regula la figura del consumidor vulnerable”.

Ara bé, amb independència dels mecanismes i recursos aportats pel govern, és un fet que l'abastiment d'aigua és un servei de titularitat municipal i que, com ja s'ha indicat, van ser molts ajuntaments els primers a detectar la necessitat de donar contingut al dret universal a l'aigua.

TAIGUA i el dret humà a l'aigua

A Terrassa el dret humà a l'aigua està reconegut i practicat des de desembre de 2012, en què el Ple municipal va aprovar la primera tarifa social, que reduïa el preu del servei en un 90% per als dos primers trams de consum, fins a 30 m³/trimestre.

Des de l'aprovació de l'Ordenança PPPNT (prestació patrimonial pública de caràcter no tributari) per a l'any 2020, la tarifa social cobreix el 100% de la quota de servei dels 2 primers trams de consum.

És missió de TAIGUA aplicar el règim de garanties que possibiliti l'accés a l'aigua als col·lectius que en tinguin necessitat. Des del 10 de desembre de 2018, en què va entrar en vigor l'actual Reglament i es va iniciar la gestió pública del servei, no es realitza cap tall d'aigua per motius econòmics. En el cas d'impagament d'abonats no inclosos en els col·lectius vulnerables, el deute es reclama per via executiva, mai per tall del subministrament. D'altra banda, s'ha definit una política per a la instal·lació de comptadors provisionals que s'ha anat concretant a partir que el 2016 es va identificar el problema. En aquest sentit, de forma conjunta amb l'OAT, el març del 2020 es va iniciar un treball per donar sortida a l'aplicació d'una nova instrucció que regularà les sol·licituds de comptadors provisionals d'acord amb els valors que comporta la nova gestió pública i el dret d'accés a l'aigua. Aquesta instrucció també regularà el procediment davant l'ús inadequat del servei per part de les persones usuàries sense contracte.

A tal fi, l'Ajuntament estableix els procediments normatius que garanteixin la protecció de les persones i els grups socials que ho necessitin, i que alhora evitin qualsevol situació fruit d'interpretacions unilaterals d'aquest dret. Els procediments normatius s'establiran en concordança amb els serveis socials municipals, de manera que hi hagi la millor coordinació amb altres programes relatius al dret a l'habitatge o a la pobresa energètica. El procediment quedarà obert a la participació de l'OAT de manera que servirà, alhora, com a precedent en la governança participativa del servei.

L'objectiu ha de perseguir l'assoliment d'un sistema de responsabilitats mútues: tot el dret, cap abús ni arbitrarietat. En aquest sentit, no s'ha de confondre el dret a l'aigua amb les polítiques de promoció que tendeixen a afavorir determinats col·lectius, com ho han estat en alguns municipis i en alguns moments les destinades a la promoció econòmica de la ciutat en les quals l'oferta d'aigua per sota del cost ha pogut formar part de la política municipal.

L'objectiu ha de perseguir l'assoliment d'un sistema de responsabilitats mútues que contempli la garantia del dret humà a l'aigua i, en paral·lel, el d'un consum responsable.

Les bases d'aquest procediment han de preveure la formació d'un fons de solidaritat que, de forma anàloga al que han fet altres administracions locals, ha de quedar dimensionat i assignat al pressupost municipal i inclòs en el contracte programa entre l'Ajuntament i TAIGUA, de forma que quedi clar el procediment per a la seva dotació i finançament. El dret d'acollida ha de ser regulat a través dels serveis socials municipals i revisat –i renovat, si és el cas– anualment.

Bassa naturalitzada a Vallparadís.

Seu de TAIGUA a Terrassa.

La nova estructura de la tarifa de l'aigua

A partir del 2024, TAIGUA posa en funcionament un model propi de tarifació del consum més equilibrat, equitatiu i responsable. En aquest nou model, les tarifes s'apliquen en funció del nombre de persones empadronades a cada habitatge i estan determinades pel consum.

Tenint com a base el padró municipal d'habitants, la nova estructura estableix un primer tram de 60 litres/hab./dia, que correspon al requisit bàsic d'aigua; un segon tram que se situa en els consums mitjans, de 60 a 100 litres/hab./dia, i un tercer tram, superior en aquesta xifra, on ja començaria a haver-hi malbaratament. Els canvis de tarifes no són de caràcter lineal, de manera que els primers metres cúbics de consum es facturen al preu del primer tram, que és més baix per fomentar l'estalvi i, a mesura que la despesa augmenta s'incrementa, també, el preu de l'aigua.

La millora de les condicions d'accés a la tarifa social

Per facilitar l'accés a la tarifa social de l'aigua a les persones més vulnerables, a partir de l'1 de gener del 2024 l'Ajuntament de Terrassa unifica els criteris per accedir al cànon social segons el que estableix l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA).

Aquestes mesures s'han pres tenint en consideració l'informe que Enginyeria sense Fronteres (ESF), en col·laboració amb l'Observatori de l'Aigua de Terrassa (OAT), va elaborar el maig de 2023 per analitzar la situació del dret humà a l'aigua i al sanejament (DHAS) a Terrassa per tal d'identificar els reptes que cal abordar a curt, mitjà i llarg termini.

S'ha estimat que les famílies que viuen a una llar amb 3 habitants i un consum de 100 litres/hab./dia (9 m³ al mes) que tenen aplicades les bonificacions en la tarifa social de l'Ajuntament de Terrassa i el cànon de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA), que contribueix a garantir les necessitats bàsiques dels col·lectius més vulnerables, poden arribar a gaudir d'una reducció en la factura de l'aigua de més del 67% respecte a una factura no bonificada.

Font de la plaça del Progrés.

Sostenibilitat, i responsabilitat social corporativa

“L'aigua és un bé comú essencial per a la vida humana i per al funcionament de tots els ecosistemes. A TAIGUA estem adoptant polítiques i accions proactives, que promouen la sostenibilitat en consonància amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de les Nacions Unides.”

Els 17 ODS representen una crida mundial a l'acció per desenvolupar solucions per fer front al canvi climàtic, reduir la desigualtat, garantir que tots els éssers humans puguin viure en pau i prosperitat i fer del món un lloc millor per a les generacions futures. L'ODS sisè contempla de forma específica l'aigua, en els termes següents:

Aigua neta i sanejament

L'aigua lliure d'impureses i accessible per a tothom és part essencial del món en què volem viure. Hi ha prou aigua dolça al planeta per aconseguir aquest somni. L'escassetat de recursos hídrics, la mala qualitat de l'aigua i el sanejament inadequat influeixen negativament en la seguretat alimentària, les opcions de mitjans de subsistència i les oportunitats d'educació per a les famílies pobres en tot el món. La sequera afecta alguns dels països més pobres del món, intensifica la fam i la desnutrició. Per al 2050, almenys una de cada quatre persones probablement viurà en un país afectat per escassetat crònica i reiterada d'aigua dolça.

Les metes que proposa l'ODS sisè per al 2030 van dirigits en termes generals a assolir l'accés universal i equitatiu a l'aigua potable, als serveis de sanejament i higiene, a la millora de la qualitat de l'aigua mitjançant la reducció de la contaminació, a augmentar la utilització eficient dels recursos hídrics, a la protecció dels ecosistemes, a la cooperació internacional i el suport als països en desenvolupament i a enfortir la participació de les comunitats locals en la millora de la gestió de l'aigua i el sanejament.

Aquests objectius que l'ONU estableix de manera global inclouen països amb nivells de desenvolupament molt dispers, de manera que cal fer-ne una lectura adient i reconèixer que en una societat com la nostra l'ODS sisè està assolit de forma satisfactòria.

Pel que fa a la responsabilitat social corporativa, el nostre principal objectiu és gestionar una empresa sostenible i eficient, que presti serveis d'aigua a la comunitat contribuint a la protecció del medi ambient i dels recursos hídrics i energètics.

El gust de l'aigua i les alternatives de consum sostenible

L'estudi ACV de TAIGUA (Anàlisi del cicle de la vida de les alternatives de consum d'aigua a les llars de Terrassa) –una iniciativa que forma part del Programa d'actuacions per a la millora del gust de l'aigua–, informa dels hàbits de consum de l'aigua dels terrassencs i terrassenques i de l'impacte ambiental que se'n deriva. Per mitjà de l'estudi ACV, TAIGUA ha analitzat 16 paràmetres, entre els quals es troben les radiacions ionitzades, la toxicitat humana, l'impacte en l'esgotament de l'ozó, l'ús del sòl, dels recursos fòssils, minerals i de metalls o l'impacte en el canvi climàtic, entre d'altres.

Seguint aquest estudi, el gust de l'aigua de l'aixeta a Terrassa porta molts ciutadans i ciutadanes a consumir aigua envasada. Tant és així que només el 7,8% de la població beu aigua de l'aixeta. Aquest fet suposa que 142.000 persones carreguen ampolles i gasten cada any més de 23 milions d'euros, una xifra que permetria la construcció d'una planta d'osmosi per tractar tot el cabal d'aigua eliminant la presència d'organismes, reduint el clor i la salinitat de l'aigua, i millorant-ne el gust, en conseqüència.

En el marc d'aquest programa també es du a terme l'estudi FPA (Flavour Profile Analysis), que compta amb la participació de persones expertes en tast i d'altres no professionals, que defineixen el gust i les característiques de l'aigua de l'aixeta de Terrassa amb l'objectiu d'objectivar la percepció del gust de l'aigua i identificar futures inversions per millorar-lo.

Hàbits de consum de l'aigua per beure de la ciutadania de Terrassa

- Fonts: 1,3%
- Aigua de l'aixeta: 7,8%
- Aigua tractada (osmosi domèstica): 27,4%
- Aigua envasada: 63,4%

La despesa en aigua envasada d'una família terrassenca de quatre persones és de 556 euros a l'any de mitjana. Una xifra que contrasta amb l'alternativa de consum de l'aigua de l'aixeta, que suposa deu vegades menys, incloent-hi també la resta del consum domèstic, que va més enllà de l'aigua per beure. Tenint en compte l'impacte ambiental, els processos de producció, el transport i els residus plàstics de les ampolles, l'opció de consum de l'aigua envasada és la menys sostenible, seguida a molta distància de l'osmosi domèstica.

El consum de l'aigua de l'aixeta constitueix l'opció més sostenible pel que fa a l'impacte ambiental i a l'economia domèstica.

Els Objectius de Desenvolupament Sostenible i l'Agenda Urbana de Terrassa

L'Agenda Urbana de Terrassa 2030 és un document estratègic de ciutat, un full de ruta terrassenc en clau global que recull 10 grans línies d'actuació per complir els Objectius de Desenvolupament Sostenible aprovats per l'ONU.

Els 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible representen una crida mundial a l'acció per desenvolupar solucions per fer front al canvi climàtic, reduir la desigualtat, garantir que tots els éssers humans puguin viure en pau i prosperitat i fer del món un lloc millor per a les generacions futures.

L'ODS sisè contempla de forma específica l'aigua, en els termes següents: "Garantir la disponibilitat, la gestió sostenible de l'aigua i la salubritat per a tothom".

TAIGUA està en procés d'implantació d'un Sistema Integrat de Gestió (SIG) basat en 4 normes: ISO 9001 de Qualitat, ISO 22000 d'Innocuïtat, ISO 14001 de Medi Ambient, i ISO 45001 de Seguretat i Salut en el Treball; amb uns indicadors associats per fer-ne un correcte seguiment.

*Els 53 indicadors actuals del Sistema Integrat de Gestió (SIG)
s'alineen amb els set ODS següents:*

3 Salut i benestar

Gestió del risc i acompliment dels requisits legals per assegurar que l'aigua ofereixi tota la garantia sanitària per al seu ús i consum.

4 Educació de qualitat

Formació tècnica, professional i de qualitat a tota la plantilla de TAIGUA.

6 Aigua neta i sanejament

Millora de l'eficiència dels processos per oferir un òptim servei a la ciutadania.

7 Energia neta i assequible

Optimització de l'energia elèctrica consumida per volum d'aigua distribuïda.

8 Treball digne i creixement econòmic

Promoció d'un entorn de treball segur i sense riscos per a tot el personal de TAIGUA.

11 Ciutats i comunitats sostenibles

Gestió sostenible dels recursos per a la mitigació del canvi climàtic.

12 Consum i producció responsables

Minimització i gestió ambientalment responsable dels residus generats.

Font de la Creu Gran, antiga creu de terme entre Terrassa i Sant Pere.

Atenció al públic a la seu de TAIGUA, a la plaça de Jaume Jover.

TAIGUA, organització i funcions

Constituïda com una nova entitat pública empresarial local, per acord del Ple de l'Ajuntament de Terrassa elevat a públic el 26 de juliol de 2018, TAIGUA representa un model de gestió 100% municipal de l'aigua.

La prioritat número 1 de TAIGUA des que vam assumir la plena responsabilitat dels serveis públics d'aigües l'any 2018 ha estat garantir i millorar les prestacions d'un servei de qualitat per a tothom.

TAIGUA, empresa 100% pública que subministra l'aigua que arriba cada dia a la ciutadania de Terrassa i que permet abastir els municipis de Matadepera, Viladecavalls i Ullastrell.

Xarxa de canonades

TAIGUA subministra aigua per mitjà de 58 km de canonades d'impulsió de gran diàmetre als municipis de Terrassa, Matadepera, Viladecavalls i Ullastrell.

Captació d'aigua al riu Llobregat*

Aigua superficial (32%)

Aigua subterrània (68%)

** Estació de tractament d'aigües potables d'Abrera*

94% Aigua produïda per TAIGUA

6% Aigua provinent d'ATL
(Generalitat de Catalunya)

Les dades expressades aquí s'han calculat segons la mitjana dels darrers cinc anys (2019-2023) a Terrassa.

Subministrament a Terrassa

225.274 habitants

550 km de canonades de distribució urbana

8,23 hm³/any de consum domèstic

1,97 hm³/any de consum industrial i comercial

Consum mitjà de

97 litres

per persona al dia

TAIGUA subministra

15 hm³

d'aigua potable a l'any

TAIGUA ha invertit

12.774.238,58 M€

en la creació i la millora d'infraestructures entre l'any 2019 i el 2023

TAIGUA compta amb

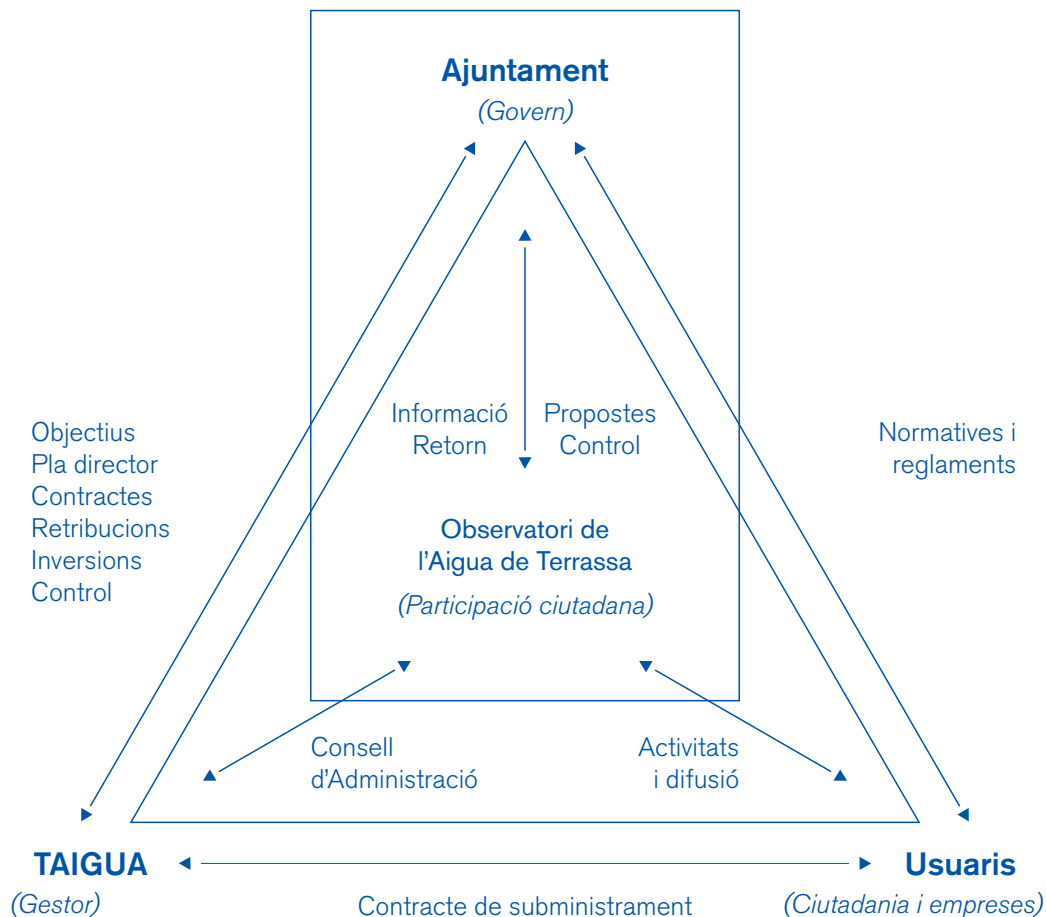
103.142 persones abonades

entre usuaris domèstics, comercials i industrials

Els principals agents del servei d'abastiment d'aigua

Constituïda com una nova entitat pública empresarial local l'any 2018, TAIGUA representa un model de gestió 100% municipal de l'aigua.

El servei d'abastiment contempla tres agents principals interconnectats entre si. Aquests agents són l'Ajuntament de Terrassa –com a titular del servei–, TAIGUA –com a entitat pública gestora del servei (EPEL)– i l'OAT –com a canalitzador de la participació ciutadana.

L'equip de TAIGUA té el talent per integrar la vocació de servei a la ciutat i l'experiència empresarial. Arrel de la municipalització, s'han fet passes decisives per construir una empresa municipal forta, executant una estratègia sòlida amb rapidesa i coherència.

Els òrgans de govern de TAIGUA

A conseqüència de la seva personalitat jurídica diferenciada de la de l'Administració i per a l'exercici adequat de les funcions encomanades, TAIGUA compta amb els següents òrgans de govern propis: Presidència / Vicepresidència / Consell d'Administració / Gerència

El Consell d'Administració de TAIGUA

El Consell d'Administració de TAIGUA està format per un mínim de set i un màxim de quinze membres. Pel que fa a la composició dels membres del Consell, dos membres poden ser representants dels usuaris i usuàries del servei nomenats a proposta de l'OAT (Observatori de l'Aigua de Terrassa), un membre pot ser representant del personal de l'entitat i la resta de membres poden ser regidors i regidores i professionals qualificats.

L'estructura de TAIGUA i les àrees de treball

Com a entitat pública empresarial local (EPEL), TAIGUA és un ens de dret públic, amb personalitat jurídica pròpia, plena capacitat jurídica i d'obrar, patrimoni propi i autonomia en la gestió per al compliment del seu objecte i finalitats. Internament, la gerència estructura 6 àrees de responsabilitat amb diferents comandaments intermedis.

Gerència

Àrees de treball:

Infraestructura i Operació / Recursos i Contractació / Gestió de l'Usuari
Comptabilitat i Finances / Control de Qualitat / Planificació i Tecnologia

Entorn

Gestió pública de l'aigua

Terrassa és actualment una de les grans ciutats que gestiona directament el servei d'aigua potable, sent una referència a Catalunya, al conjunt de l'Estat i a Europa. És la millor mostra d'un recurs natural gestionat amb responsabilitat i en benefici de la ciutadania.

Captació

El riu Llobregat representa la principal font de captació d'aigua (77%), seguit dels pous i la xarxa de mines de Terrassa (13%). La resta de l'aigua es compra a ATL (10%), una empresa de la Generalitat de Catalunya que subministra aigua potable en bloc.

Distribució

La xarxa de subministrament de TAIGUA compta amb 550 km de canonades de distribució urbana i 22 dipòsits per aprovisionar la població de Terrassa (224.111 hab.), i també amb 58 km de canonades d'aigua d'impulsió de gran diàmetre que permeten abastir les poblacions de Matadepera, Viladecavalls, Ullastrell i la mateixa Terrassa.

Recursos naturals i canvi climàtic

El canvi climàtic –l'escalfament global, l'escassetat de pluges i altres efectes– tenen un impacte rellevant en el sector de l'aigua i demanden una gestió dels recursos intel·ligent i responsable.

Activitat de TAIGUA

Proveir d'aigua la ciutadania, els comerços i les empreses

- Captació de l'aigua
- Potabilització
- Impulsió i transport
- Regulació i distribució

Mantenir les infraestructures i reduir les incidències

- Detecció i reparació àgil de fuites
- Manteniment i rehabilitació de la xarxa
- Gestió òptima dels actius

Desenvolupar i finançar plans de futur

- Determinació de les prioritats d'inversió
- Desenvolupament i execució del Pla estratègic 2023 - 2042

Milliores del servei

- Modernització de la xarxa
- Digitalització de l'atenció a l'usuari
- Millorar el gust de l'aigua

Orientar-se a la ciutadania

- Implementació de millores en l'atenció a l'usuari
- Implementació de polítiques socials
- Promoció de nous hàbits de consum
- Transparència i participació ciutadana

Beneficis

Gust i qualitat de l'aigua

El programa d'actuacions per a la millora del gust de l'aigua i el control permanent de la seva qualitat, tant per part del personal de TAIGUA com d'un laboratori extern acreditat, són àmbits d'actuació prioritaris.

Qualitat del servei

L'orientació a l'usuari –domèstic, comercial i industrial– pren cada vegada més força i és més eficient. Totes les gestions poden tramitar-se de forma telemàtica, telefònica o personal.

Finances

El Pla econòmic i financer és coherent amb les necessitats d'operació i d'inversió del servei, així com amb les polítiques desitjades, per garantir l'ús eficient dels recursos i la seva sostenibilitat a mitjà i llarg termini. TAIGUA dona transparència a la seva gestió amb informació consultable al web sobre el Pla estratègic, els pressupostos, els comptes i les auditories anuals.

Sostenibilitat i recursos naturals

L'estudi ACV (Anàlisi del Cicle de Vida) realitzat per TAIGUA posa de manifest que el consum d'aigua de l'aixeta és l'opció més sostenible.

Les dades expressades aquí s'han calculat segons la mitjana dels darrers cinc anys (2019-2023) a Terrassa.

Bombes d'impulsió a l'Estació de Tractament d'Aigües Potables (ETAP) d'Abrera.

Inversions i objectius estratègics

L'accés a l'aigua potable i la gestió eficaç del seu subministrament són requisits d'una societat moderna i condicions indispensables per al desenvolupament econòmic i social. Val a dir que captar i tractar l'aigua del riu i dels aqüífers subterranis per obtenir aigua potable i portar-la de forma segura a l'aixeta de cada habitatge és un procés complex que requereix una inversió important.

El Pla estratègic de TAIGUA 2023-2042 reflecteix els objectius, les inversions i els compromisos de TAIGUA a mitjà termini. Aquest Pla posa èmfasi fonamentalment en la millora de la qualitat de vida de les persones i la preservació i la millora de les infraestructures que fan possible un servei excel·lent.

Qualitat

TAIGUA produeix i distribueix aigua amb tota la garantia de qualitat sanitària per al consum humà, des de la captació de l'aigua fins a l'aixeta del consumidor. L'entitat compleix requisits relacionats amb prop de 200 paràmetres microbiològics, químics, de radioactivitat i indicadors varis, segons els estàndards de la nova directiva europea sobre la qualitat de l'aigua i amb freqüències d'anàlisi i monitoratge que són significativament superiors als requisits legals.

Els estudis ACV i FPA –Anàlisi del Cicle de la Vida i Flavour Profile Analysis, respectivament– permeten conèixer els hàbits de consum d'aigua de l'aixeta dels terrassencs i terrassenques i l'impacte ambiental que se'n deriva, així com objectivar la percepció del gust de l'aigua i dissenyar les inversions més sostenibles per millorar-lo.

El 2023, TAIGUA va prendre un total de 7.661 mostres i va analitzar 47.233 paràmetres.

Juntament amb la millora del gust de l'aigua, la principal motivació de TAIGUA és mantenir i millorar el servei i l'atenció als usuaris. Aquesta visió comporta posar a la seva disposició tota la informació dels serveis amb accessibilitat, rigor i transparència.

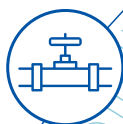
Material de laboratori a l'Estació de Tractament d'Aigües Potables d'Abrera (ETAP).

Programa d'inversions 2023 - 2042

i objectius clau

50%

Infraestructures i projectes constructius

20%

Manteniment d'infraestructures

Objectius clau

- Preservació dels actius i infraestructures
- Millora del gust de l'aigua
- Millora de l'impacte ambiental
- Millora del servei

12%

Sistemes informàtics i de gestió

8%

Espais de treball i atenció a l'usuari

L'aigua és un bé comú de primera necessitat. I, ben mirat, això no impedeix que els serveis d'aigua que rep cada persona requereixin una inversió important. El dret humà a l'aigua implica admetre que el seu subministrament té un cost que s'ha de quantificar, i que cal preveure els recursos necessaris per garantir la viabilitat econòmica i financera del servei.

Infraestructures

TAIGUA s'encarrega de preservar les infraestructures i d'ampliar els recursos necessaris per oferir un servei orientat a l'excel·lència. En aquest sentit, les inversions de l'entitat es concentren en la renovació d'instal·lacions i la substitució de canonades obsoletes, incorporant materials de nova generació. Aquestes actuacions permeten millorar el servei i reduir el nombre d'incidències que requereixen intervencions de manteniment tècnic. També es destinen recursos de forma especial a la detecció i la reparació ràpida de les fuites que puguin afectar la xarxa de distribució, estalviant costos que malmetin les infraestructures i el medi ambient.

TAIGUA ha efectuat una inversió en infraestructures de 12.774.238,58 € entre l'any 2019 i el 2023.

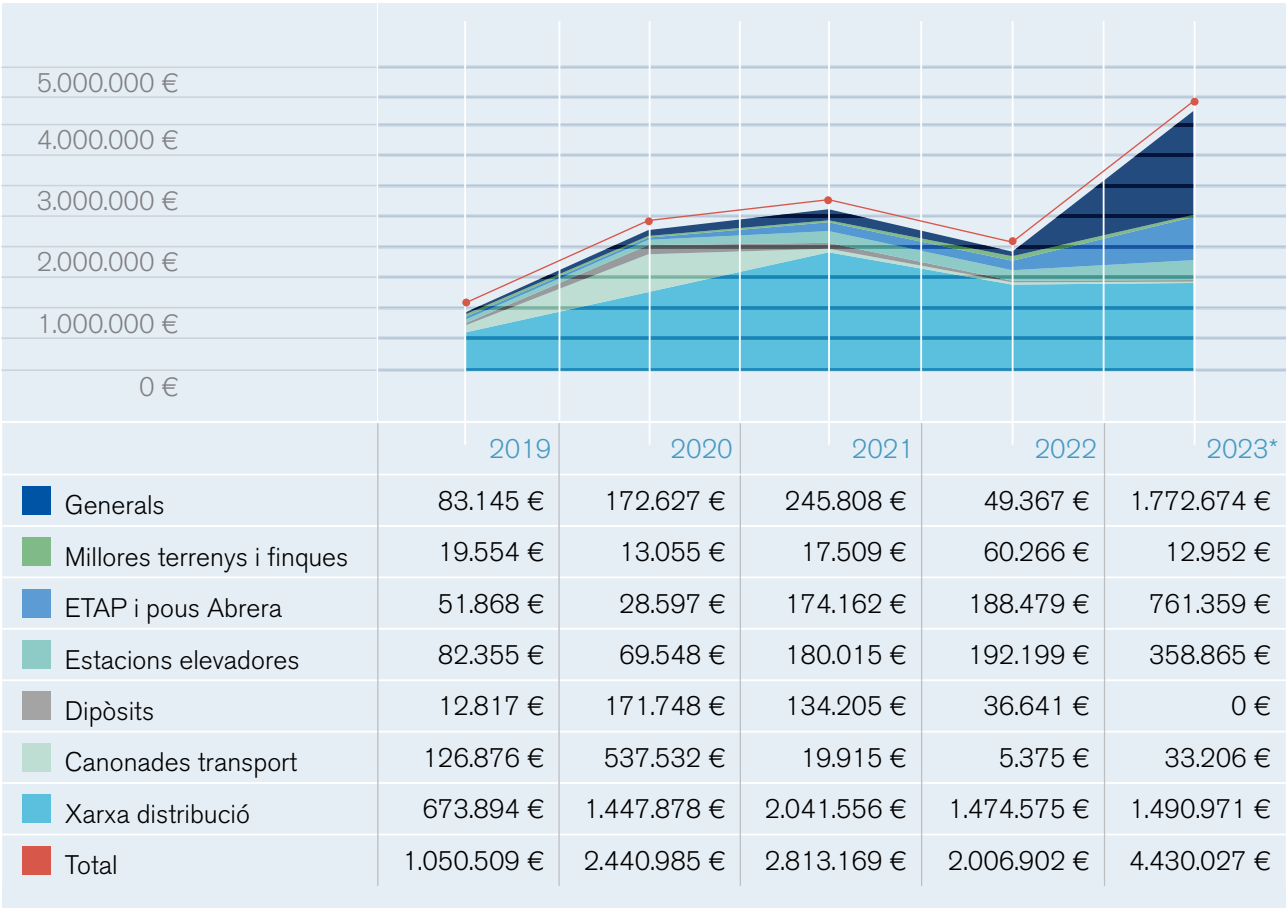
Treballadors de TAIGUA executant tasques de manteniment.

Els compromisos de TAIGUA contemplen, en l'àmbit tècnic, millorar les infraestructures i la xarxa de subministrament per prevenir avaries i fuites d'aigua, així com incorporar noves tecnologies per millorar i modernitzar la gestió del servei i l'atenció a l'usuari, posant a la seva disposició la informació del servei i dels seus costos amb rigor i transparència.

En l'àmbit ambiental, els compromisos de TAIGUA posen èmfasi en la millora del gust de l'aigua de l'aixeta i la promoció de la seva acceptació com a aigua per beure. I també en l'aplicació de les polítiques per afavorir l'estalvi d'aigua i d'energia.

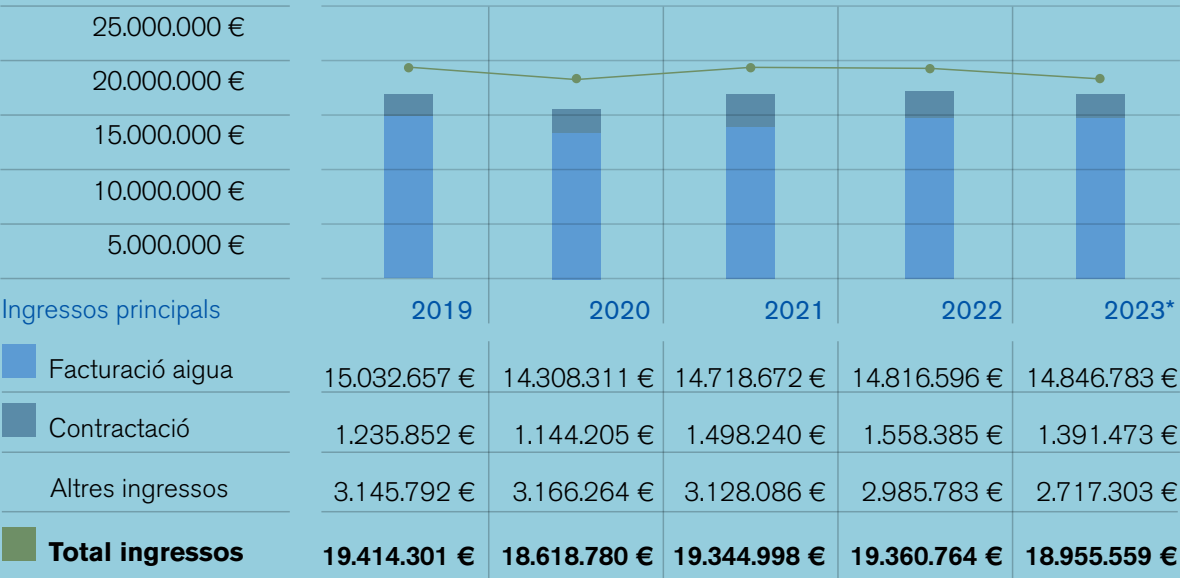
En l'àmbit social, els compromisos de TAIGUA es centren en l'aplicació de les polítiques socials i l'impuls del model de governança mitjançant l'Observatori de l'Aigua de Terrassa.

Inversions entre els anys 2019 i 2023

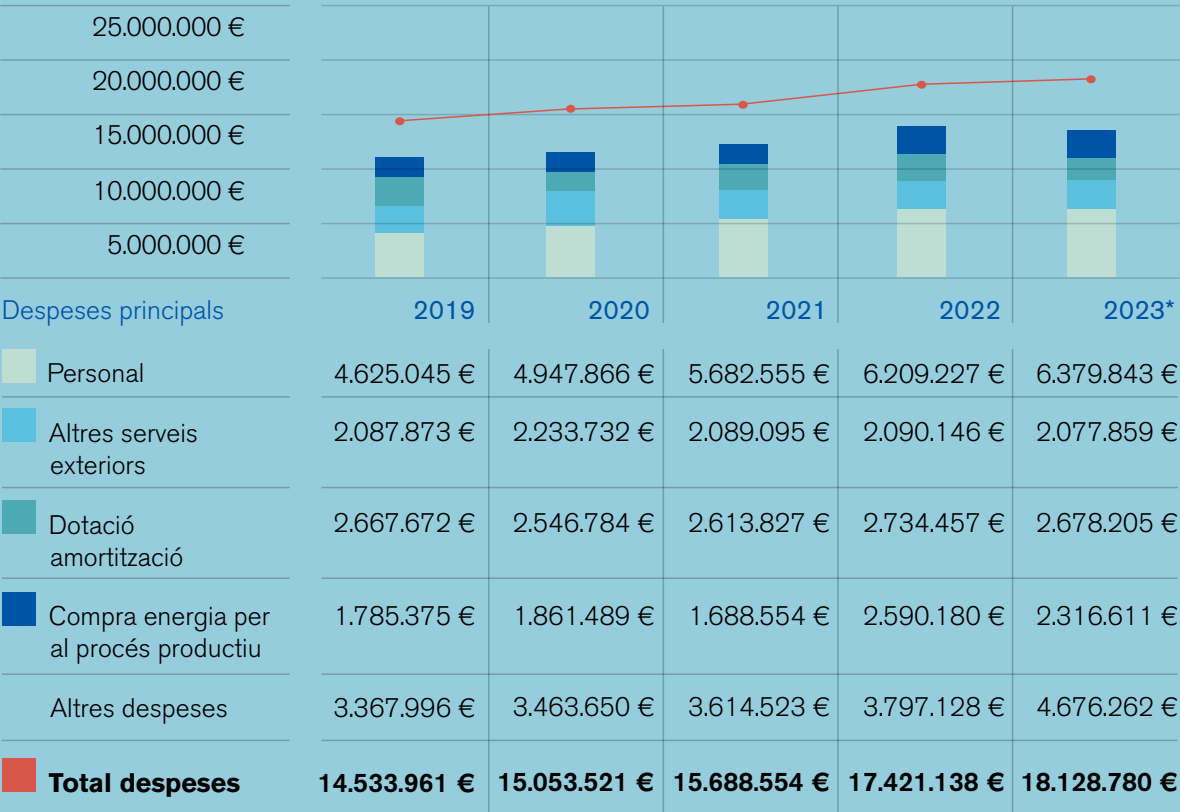

*Les dades del 2023 estan pendents d'aprovació pel Consell d'Administració.

Evolució ingressos 2019 - 2023

Evolució despeses 2019 - 2023

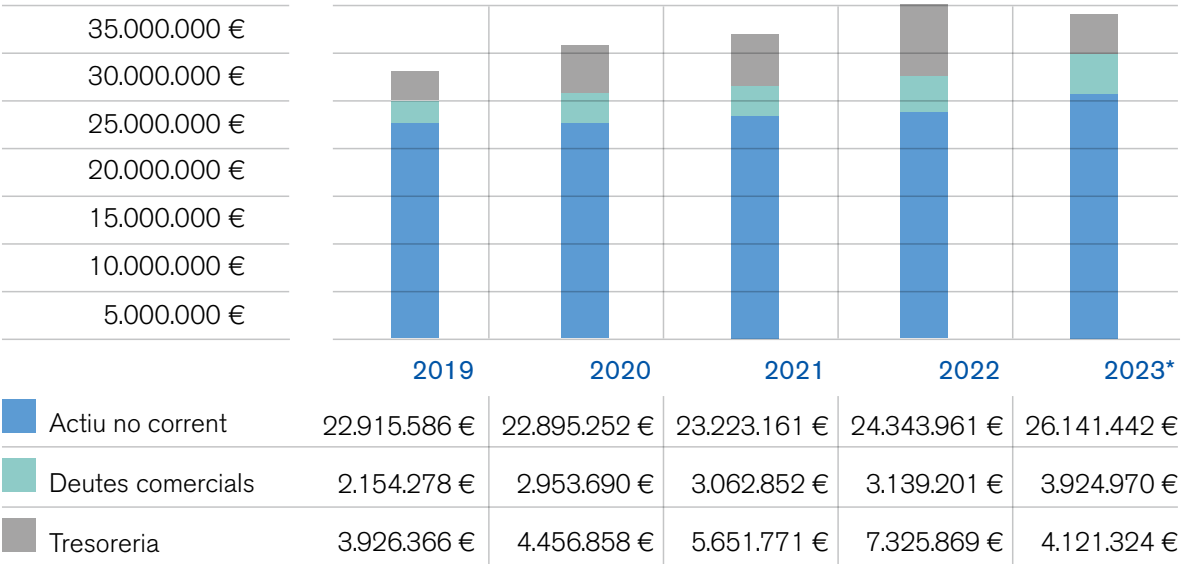
*Les dades del 2023 estan pendents d'aprovació pel Consell d'Administració.

Estats financers

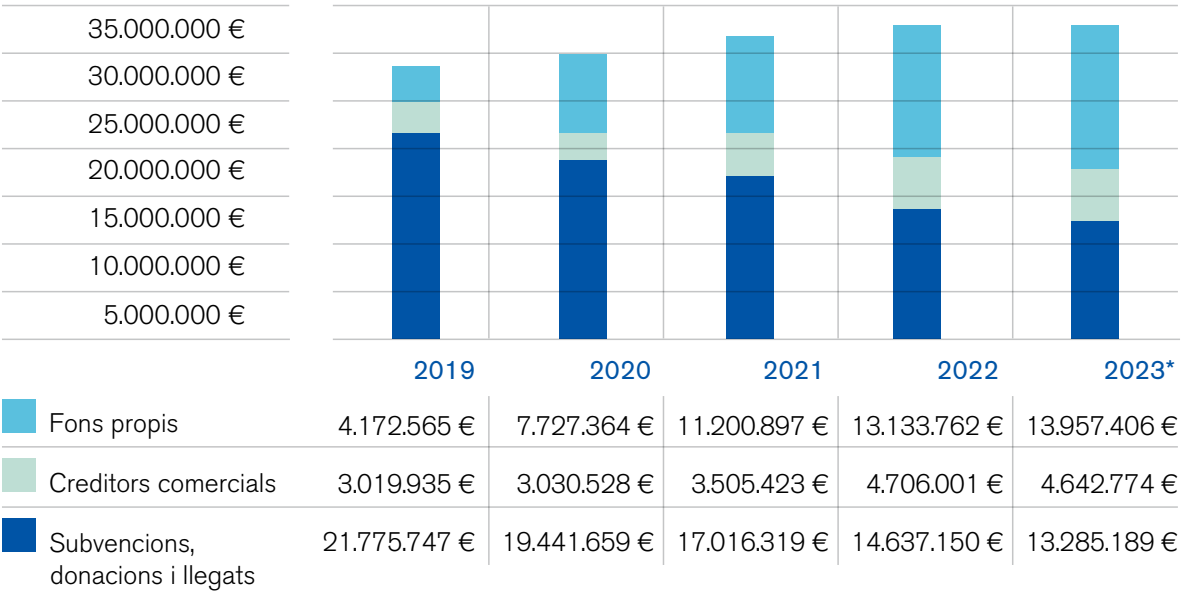
El Pla econòmic i financer de TAIGUA defineix un marc de sostenibilitat econòmica que permet afrontar el Pla d'inversions a llarg termini. Aquest Pla d'inversions es desenvolupa per mitjà de programes multianuals i pressupostos, amb l'objectiu de millorar i modernitzar el servei.

Al mateix temps, el Pla econòmic i financer contempla un nou sistema tarifari que dona resposta a les polítiques socials i ambientals.

Evolució actiu 2019 - 2023

Evolució passiu 2019 - 2023

*Les dades del 2023 estan pendents d'aprovació pel Consell d'Administració.

Cal conèixer que TAIGUA desenvolupa una activitat intensiva en capital. És a dir, que requereix grans dosis de recursos permanents per finançar les seves necessitats d'inversió. I que, per tant, té un alt percentatge d'actius fixos –plantes, infraestructures i equips varis–.

Com que es tracta d'una entitat pública, TAIGUA licita contractacions i s'obre a la competència entre empreses proveïdores per tal d'extreure del mercat les millors ofertes als millors preus. Gràcies a això, aconsegueix reduir les seves despeses.

Pel que fa als ingressos de TAIGUA, aquests provenen de les tarifes aprovades per les ordenances. Per això, és vital definir un sistema tarifari que, sense oblidar els objectius i compromisos socials i ambientals, estigui alhora alineat amb criteris de sostenibilitat econòmica a mitjà i llarg termini. Aquest sistema tarifari s'ha de definir en funció del coneixement dels costos del servei, les polítiques socials que es vulguin adoptar sobre determinats col·lectius, i de forma coherent i realista amb els mecanismes de finançament que es puguin aplicar per cobrir els costos d'operació i de capital del servei.

Producció total	13.065.372 m³
Població alimentada	225.274 habitants
Consum mitjà	97 litres per persona al dia
Import mitjà de la factura trimestral d'aigua per llar	46 €
Personal a finals de 2023	114 persones
Nombre d'abonats (domèstics, industrials i comercials)	103.142 abonats

L'objectiu del Pla econòmic i financer de TAIGUA és el de la sostenibilitat econòmica i financera del servei. L'entitat destina tot el flux de caixa que genera a desenvolupar el seu Pla d'inversions.

Interior del dipòsit d'aigua de Can Boada.

A dynamic splash of water in shades of blue, with droplets and ripples, serves as the background for the entire page.

Índex

9

Pròleg

10

Història de l'aigua
a terrassa

18

El dret humà a l'aigua

24

Sostenibilitat i
responsabilitat social
corporativa

32

TAIGUA, organització i
funcions

40

Inversions i objectius
estratègics

46

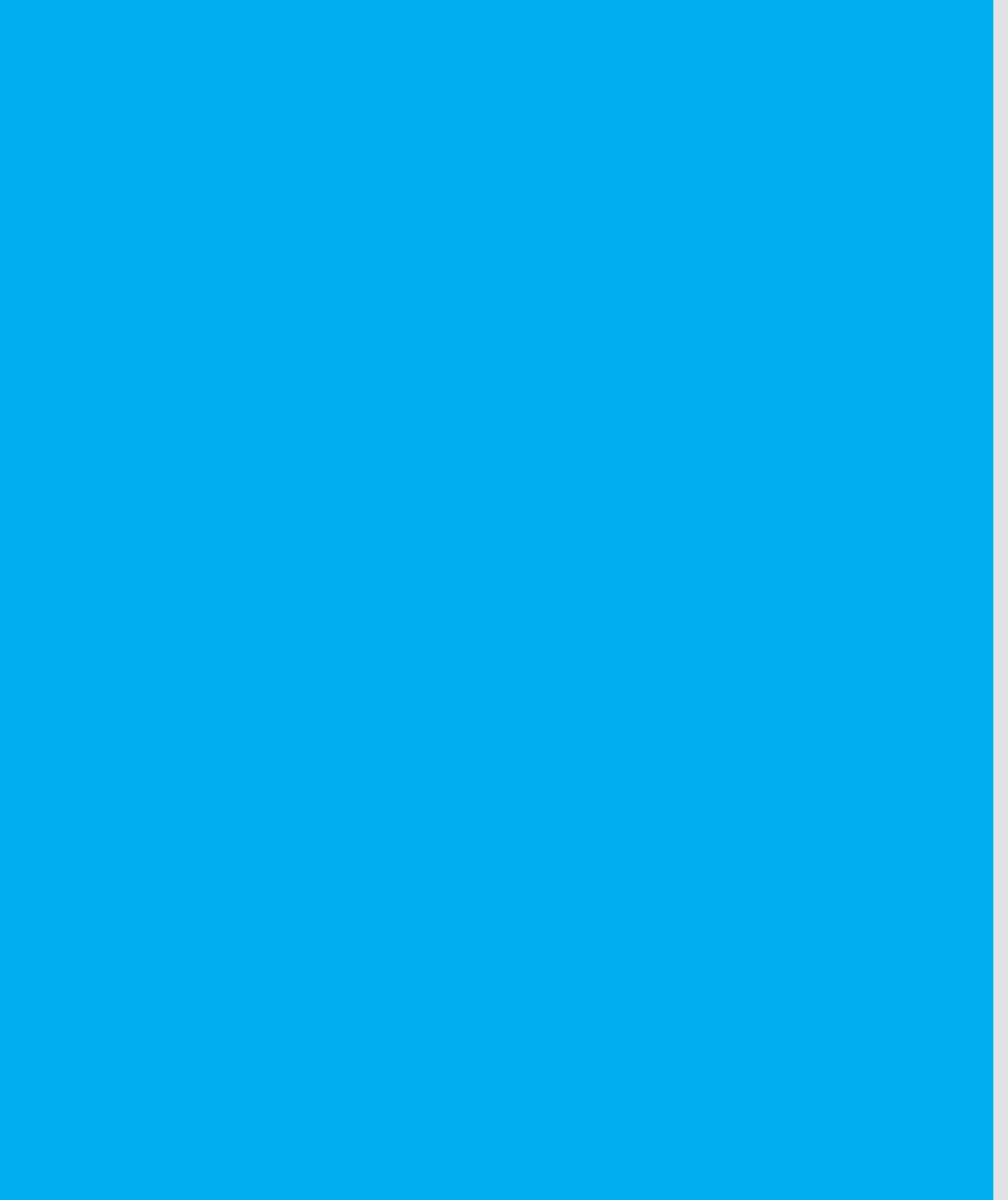
Estats financers

Tot flueix, res no s'està quiet
Πάντα ῥεῖ καὶ οὐδὲν μένει

Heràclit d'Efes

La municipalització de l'aigua és la garantia d'un servei públic eficaç, governat de forma transparent i amb participació de la ciutadania, afavorint l'estalvi d'aigua per reduir l'impacte del canvi climàtic i aplicant criteris socials contra la pobresa energètica.

Aquest llibre s'ha editat i imprès amb motiu del Dia Mundial de l'Aigua 2024.

TAIGUA, Aigua Municipal de Terrassa, és l'entitat pública empresarial local (EPEL) que té com a objectiu la gestió directa de l'aigua a la ciutat de Terrassa. La missió de TAIGUA és oferir un servei eficient i de qualitat, vetllant pels interessos de tota la ciutadania.

Aquesta publicació és un recorregut pels primers cinc anys de vida del servei d'ençà de la seva municipalització l'any 2018, i constitueix una invitació a conèixer els aspectes clau de la nova gestió de l'aigua a la ciutat, des del dret humà a l'aigua fins als estats financers de l'EPEL, passant pel seu pla d'inversions i els seus objectius estratègics, entre d'altres.

2024 | Edicions de l'Ajuntament de Terrassa

Taigua